

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Indestularea creditorilor prin esecutiune de mosii in Transilvania.

„Gazetele publicara mai deunadi, oa in Stiri'a si in Austri'a de susu domnesce o mare lipsa de bani; ca unele mosii pretiuite la 20—30 mii fl. v. a. pentru datorii de cate 6 pana in 8 sute fl. s'au vendutu pe calea esecutiunii prin licitatiune cu cate 1000 pana la 2000 fl. In adeveru proprietarii de mosii in acelea tieri trebuie se fia scapatatu forte tare, deca ei nu sunt in stare de a gasi 6—800 fl. pentruca se platésca uritióe'a datorii si se se póta apara de pradarea aceluor mosii care loru le sunt atatu de scumpe! Noi inse aici nu scimu ajuta multu mai bine decatu acei nemti nepractici.“

„Economia campului nu mai resplesce nici la noi osténel'a si spesele. Starea agricultorilor nóstrii a devenitu preste totu forte apasat'ore. In casu inse de esecutiune a gricultorii nóstrii de starea midilocia se sciu ajuta multu mai bine. Aceiasi sunt cuprea pucine esceptiuni nobili magiari. Este cunoscutu pana la ce mesura acei ómeni innóta in datorii. De cativa ani agrii loru arunca venitu forte pucinu, eara ajut'orele de bani din fondulu urbarialu au desecatu. Deci „sermanului boieru“ nu'i remane alt'a de catu a se determina, cá se nu platésca creditorilor sei. Creditorii boierilor nóstrii se nacajescu in desiertu pentruca debitorii nu le platescu. Multi pornescu procesu la tribunalu. Alti se ferescu a face asié ceva. Ei adica credu ca procesulu totu nu le ajuta nimicu.“

De si sunt multe procese pornite pentru datorii, totusi raru ni se intempla cá se ajungemu licitatiunea esecutiva a vreunei mosii. Acést'a inse merge intr'unu modu curiosu. Eu ve voiu impartasi cate ceva in acestu intielesu.“

„Ómenii pe airea n'au nici o idea despre activitatea si nepregétulu aceluor prea onorati si prea mariti domni, ou oare sciu ei impedece procesele de datorii, cum si esecutiunile pornite asupra loru. Trebuie se fia cineva elu insusi creditoru si se'i spuna avocatulu seu, cum si unde sciu se si ajute boierii debitori. Eu sunt neamtiu, avocatulu meu asemenea. Mi se pare ca nationalitatea 'mi este in adeveru spre paguba pe la naltele tribunale din comitate. Eu asi fi angajatu bucuros unu advocatu unguru pentru procesele mele din comitate, inse nici unu advocatu mai de renume din acelea parti nu a voitu a lua asupra si incasarea datorii mele active. Advocati de aceia se tienu de acea regula, ca ei nu potu apara pe „straini“ in contra concectatiunilor boieriti. In datace vreunu advocatu ar pasi asupra vreunui dintre boieri, elu ar risca se dea preste cele mai mari stricatiuni in meseri'a si in pusetiunea sa sociala. Fostiloru iobagi le merge in acést'a privintia mai reu decatu la oricine. Cei mai buii advocati sunt de regula in partea boieriloru. Pentru tierani remanu c'arpacii, séu ca ei sunt siliti a se indetula cu apararea respectivului domnu judecatoru, catra care inse iobagii nu prea au incredere.“ —

De aici incolo auctorulu acestui articulu, descrie pre largu totu decursulu indelungu, uritiósu si torturatoru alu procesulu, cum adica dupa prim'a suplica data la tribunalu esci silitu se astepti resolutiune din semestru in semestru, cum boierulu niciodata nu e acasa, candu i se infatiosiea acusat'ionea, cum la diu'a de infatiosiare (Tagsatzung) scia se lipsésca, fara cá tribunalulu se'lu contumatiese, cum faci drumuri si spese fara nici unu resultatu; mai departe cum dilele de infatiosiare se prelungescu si amana necurmatu, cate esceptiuni si recursuri se facu pana la celu d'antaiu deliberatu; eara candu acesta ese abié dupa doi trei ani, apoi se vedi cum ploua apelatiunile si petitiunile de nulitate, cum deliberatele se casésa si pertractarile se incepu din nou; eara asié numit'a „revisiune estraordinaria“ in Ardélu isi perdú caracterulu seu. Se dicemu

inse, ca dupa cativa ani ai castigatu procesulu si ca e timpulu esecutiunii. Štai pe locu; ca mai sunt midilóce de a o impedece si pre acést'a. Pentruca se scoti esecutiune pe o mosia (realitate) órecare, trebuie se ai a testatulu primariului satescu, ca outare mosia e in adeveru proprietate a cutarui debitoru; primariulu inse nu póte da adeverintia pana nu va avea f'oi'a de posesiune (Besitzbogen) dela finantia, pentruca protocoalu de mosii nu este; ei, d'ara nici f'oi'a de posesiune nu este, ca catastrulu inca nu e gat'a; apoi mai tienete, ca la mosia zalogita sunt composesori mai multi, carii inca nu s'au impartitu; apoi oine mai scia, deca, séu unde si cum s'au intabulatu acei composesori; eara tu te poti lega numai de partea debitorului teu. Scóte acum la comisiuni, platesce din greu dela tine pana se vedi ceva dela boierulu debitoru. Se mai dicemu inse, ca ai dusu treb'a pana la licitatiune. Ei, dar' acum se incepe adeverat'a lupta. Eata ca esu rudeniile cá partea loru se li se taia afara. Licitatiunea se opresce si acum incepe se lucre geometrulu, care apoi totu mesura vreo 2—3 ani. Ci se dicemu ca asié ceva nu se intempla; in totu casulu inse ai se faci cunoscentia cu § 313 din procedur'a civila. O mica eróre de forma da debitorului ocaziune de a recurge la tabl'a regésca, de unde dupa cateva luni vine sentint'a de casare licitatiunii. Apoi scie Ddieu, ca junii practicanti tramisi spre implinirea formeloru de esecutiune mai totdeauna trebuie se comita cate o eróre, de forme, fara inse cá unii cá aceia se fia indatorati a plati spesele comisiunii. Ce ti se mai pare, ca mai niciodata nu se afla nici licitatori, nici carii se 'ti ajute a sevestra si cu atatu mai pucinu cá se intrèprindi a restu personalu! —

Capitaluri totu aru mai fi in Ardélu, ci intre asemenea impregiurari nimeni nu mai vrea a da imprumutu la nimeni. Administratiunea dreptatii trebuie se fia cu totul alt'a, nepotismulu de nationalitati trebuie se incete odata; apoi protocoale de mosii catu mai curendu, pentru Ddieu catu mai curendu, pentruca se incete odata acést'a usuraria, camataria, despoietura reciproca. (Dupa „Herm. Zeitung“ Nr. 125.)

Deca noi reproducemu aici o parte din calamitatile si ticalosiile privit'ore la creditulu si la judecatile din tier'a nóstra, nici decum nu o facemu acést'a, cá si cum aceleasi aru fi ceva lucru nou audiului si ochiloru nóstrii, ci o facemu numai pentruca se aratamu si cititoriloru nóstrii, ca treb'a ajunse acolo, in catu insasi o gazeta oficiósa si inspirata pre cum este „Herm. Ztg.“ se vede constrinsa a dá pe facia adeverat'a stare a lucruriloru.

Foculu dela Orascia.

Scarbós'a intemplantu dela Orascia atatu cu maiarele tinerimii romanesci de acolo, catu si cu casulu de focu dela colegiulu calvinescu totu acolo ascundu in sinulu loru nesce urmari multu mai seriose pentru viitoru, decatu s'ar para la antai'a privire. De aceea noi credemu, oa publiculu cititoru inca va afla, ca pe lunga corespondint'a publicata in Nr. 44 alu „Telegrafulu romanu“ privit'ore totu la acelea doua casuri nu va fi nicidecum de prisosu a mai cunosce inca si pe urmat'orea venita noua in dilele trecute. Aceeasi suna: „Orascia 12 Iuniu 1865. Onorate Domn. Redactoru! Veuindune in dilele trecute mai multe diurnale magiare si germane la mana, care adusera soirea fatala despre aprinderea colegiului reformatu de aici escata in 29 Maiu a. c. cu ocaziunea deschiderei aceluia — de si am vediutu, ca unele din acelea, si cu deosebire „Korunk“ din 2 Iuniu 1865, voliesce a adscrie pre de parte acea incercare tenerimei studiose de aici — totusi am cugetatu a nu esi in publicu cu desluoirea lucrului, pana candu se va constata prin tribunalu atatu impregiurarea, ca óre pusu au fostu acelu focu? séu dóra s'escatu numai din negrigia, si deca a fostu pusu, oine este acelu criminalu infam? — Acum inse de óre ce Dvóstra in

pretiuitulu diurnale „Gaz. Trans.“ Nr. 41 inca ati impartasitu acea fama — voimu de una camdata a ve dá una descriere adeverata a starei lucrului cu aprinderea acelu colegiu, si a suspitiunei, ce numitulu diurnalu magiaru „Korunk“, de si nu deadreptulu, voliesce a o ascrie asia numiteloru in limbagiulu seu demunstratiuni sgomotóse ale junimei romane studiose, faoute inca in 14 bis 15 Maiu.

Numerulu tenerimei romane dela acestu colegiu se suie la sum'a de 130—40 insi. — Acesti teneri inca in 12 Maiu se consultara, ca precum la alte gimnasie, asia si aicea se serbésa diu'a nationala de 15/3 Maiu an. 1848, spre care scopu si cerura inuointia dela respectivulu directoru, cá in acést'a dí se póta face unu maiiale, ce li se si dedù. —

Tenerimea pre bas'a acelei inuointie in 14 Maiu — a vendu singuru unu bietu de stindardu nationale cu inscriptiunea „15/3 Maiu 1848“ concomitata de music'a instrumentale de aici, esi afara in padurea „Vale“, unde intru cea mai buna ordine, intre cantece si jocuri nationale petrecura acea diua pana sér'a — candu aprendiendu vre o cateva faole se intórsera éراسi in cetate. —

Intre óspetii, ce luara parte la acea petrecere, fusera si doi dintre invetiatorii colegiului, cari sér'a se intórsera cu tenerimea rom. indereptu, si ajungundu in cetate o provocara, cá se mérga inaintea colegiului si de acolo apoi se se desparta. — Deci ascultandu'i pre acestia tenerimea se duse pana la colegiu, unde apoi tenerulu stud. Stoianu tienù una ouventare despre insemnatatea maiialelor aratandu, ca acelea au fostu in usu si la celea mai antece popóra etc., pre urma vorbi ca mane ad. in 15/3 Maiu, este diu'a reinvierei natiunei romane etc. inchiandu cu se traiésca Maiestatea S'a imp., — intelegenti'a magiara, apoi cea romana, — buna intielegerea intre tóte natiunile Transilvaniei! — si asia in urma tenerimea dupa tóte acestea in cea mai buna ordine se imprastiã. — Luni in 15/3 Maiu tenerimea in ordinea cea mai buna cu flamur'a nationale se duse la beseric'a gr. cat., acolo asistã la S. Liturgia, dupa finirea careia éra in cea mai buna ordine se intórsera in colegiu — si asia se a finitu celebrarea mentionatei dile. —

Inse ce se audi! de abia trecù acésta diua si fratii magiari si botesara acea petrecere nevinovata a tenerimei „de demonstratiune politica“. . . . . Asia Dle Redactoru, una petrecere simpla — fora de leacu de sgomotu indatinatu la petrecerele Domniloru (magiari) singuru cu unu bietu de stindardu nationale — fuse in stare a face pre fratii magiari, a botesã acea petrecere de „demonstratiune politica“ si acea flamura de „revolutiunara,“ — pre candu noi romani nu ne spariaramu de celea 13—14 flamure nationale magiare cu coron'a tieriei unguresci de uniune, facute din busdunarele bietieloru copii fora diferintia de nationalitate, care spendiurara in 28, 29, 30 si dóra si 31 Maiu in ferestrele numitulu colegiu — si nu le botesaramu Szozatulu cantatu in beserica de revolutiunariu!

Inse nu-i destulu, hátra még a feketé leves, — dumnea-loru nu se multumira nu mai cu atata, — ci vrura a sci pre capii acestoru demunstratiuni, facura stãra in tiéra, — telegrafara indata Inaltului Guvernu, câ „éta ce demunstratiuni se intempla din partea romanilor in Orascia, de unde se si cerù prin presidiulu magistratului informatiune.

Grafulu Kun Gothard intr'acésta adunã indata una conferintia constatãtre din Dnii Dr. Leszay, Papp István si Dané, parochi reformati aici, Nagy Ignátz jude regescu si Szabo György directorulu colegiului. — Aicea apoi atatu Dn. grafu catu si ceilalalti membri 'si-dedera tóta silinti'a pentru de a audi dela tenerii luati inainte, cá cine i au invetiati se faca ei acelu maiiale? se'lu spuna pre acelu-a. — De ce au facutu flamura nationale? ca au fostu in colegiu destule magiare, poteau se ese cu acelea in padure, si alte mai multe, care inse mai tardiu dupa ce vomu capatã cursulu intregu alu siedintieloru, le vomu dá publicitatii. —

Destulu ca din tóte acelea conferintie se a vediutu scopulu si dorinti'a Domniloru, de a poté face cu órice pretiu dein albu negru — si din acea petrecere a tenerimii una demunstratiune politica, a carei matadori apoi se fia romani de aici, cá asia apoi se póta strigá in lumea larga, ca éta ce facu romanii, si prin acea se ne póta compromite inaintea regimului de agitatori si mai scie Ddieu de ce? — Inse de una camdata atunci nu le succese, de óre ce au trebuitu se se convinga velle nolle, cá acea petrecere au facutu singuru tenerimea studiosa, fora ca noi cesti lalti se scimu ceva, pana candu fuseramu de tenerime in diu'a teneriei maiialului invitati acolo. —

Acum spune-mi Dn. Redactoru vre unu omu cu con-

scientia limpede si nepetata, se nu se indignésa vediendu intentiunea de a ne dediosi cu astfelu de scornituri reutatiose. — Si óre ce cugetati Dn. Redactoru! dupa ce vediurati intreg'a decurgere a acelei petreceri a tenerimei romane, — este aici ceva urma de demunstratiune politica? — Deci asia stã lucrulu cu „demonstratiunile sgomotose“ ale studentiloru romani din 14 si 15 Maiu numite asia de „Korunk.“ —

Inse totu deauna dupa unu reu astépta si altulu. Veni diu'a de 29 Maiu, in care se deschisera ecólele din nou edificate ale numitulu colegiu, candu se dede unu banchetu, nu inse din partea grafului Kun Gothard, cum scie „Korunk“, ci fiesce care chiamatu avea se depuna tacs'a de 2 fl. 50 cr. v. a. — La acestu banchetu firesce fusera si romanii din locu invitati, pre lunga modilitatile de susu, inse unii parte impedandu'i oficiulu publicu, in care se aflá, unii avendu alte trebuintie, éra unii póte chiaru indignati de sgomotulu si de invectivele fratiloru magiari varsate asupr'a nóstra cu ocaziunea investigatiunei pentru maiiale (candu grafulu Gothard dise tenerului Stoianu in conferintia, ca diu'a de 15 Maiu 1848 a fostu caus'a de s'au prapaditu ungurii din Ardélu — audi acoló!) nu au luat parte la acelu banchetu. — — — In tempulu dintre 3—4 óre dupa amiadi in 29 Maiu 1865, pre candu óspetii adunati erau la mesa, éta cá se aprende colegiulu.

Aici inse Dn. Redactoru, trebue se insemnamu, ca inependu inoa din 28 Maiu in curtea colegiului s'au datu mai multe salve de tréscuri. —

Bá chiaru in 29 Maiu inependu dela 1 óra dupa amiadi s'au datu mai multe salve, asia catu unu siervitoriu magistratulu s'a dusu in curtea colegiului si a spusu celoru ce pusca „se bage de séma, se nu puna pre pravu harthia, cá fiendu si de altmentrelea ventu cam mare, se póte intemplá vre una nenorocire“, ce inse aceia n'au bagatu in sama, ci au puscatu mai de parte. — Deci cum diseiu, éta ca se aprende colegiulu, candu de abea ce a esitu flacar'a nu mai intru o partioica de locu a coperisiului si alergara omenii cá se stinga. Celu d'antaniu la usi'a podului fù Dn. Leszay János si alti trei lenga densulu, cari aflandu usi'a podului incuiata, numai cu potere mare fura in stare a o sparge si asia a intrá in podu, unde ne aflandu pre nemenea, stingundu foculu, unulu dintre aceli trei se si scobori diosu, dupa cum insusi Dn. Leszay si celi alalti doi cu densulu spusu la protocolu fiendu ascultati, firesce intre acestea pre treptele colegiului se calcá omu pre omu, cá se mérga in susu, candu éta de un'a data fiendu podulu indesuitu de omeni se aude vorba, ca renumitulu compatriotu si prietenu alu romaniloru Horváth din tiér'a Hatiegulul ar' fi prinsu pre tétunariu. — Acum ve poteti inchipui Dn. Redactoru catu de usioru póte veni in suspitiune unu singuru romanu in vestmente tieranesci la un'a astfelu de ocaziune si dupa astfelu de antecedintie; — despre acestea inse de altadata candu va fi constatatu faptulu. —

Destulu ca dupa acésta se fi auditu la sudalmi unguresci, de care ne cum se mai audi, dar' nici se cugeti n'ai potutu, — apoi epitetele „de oláh bujtogatás“, — si alte nenumerate, pre care furamu siliti a le audi cu urechile si atunci de una camdata ale suferi. . . . . —

Firesce acelu teneru, unu servitoriu romanu, se aresta indata; comisiunea investigatóri'a esi la faci'a locului si cercetã lucrulu, — din care cercetare numai atata am potutu intielege pana acum, ca pricepetorii de lucru siar' fi datu intru acolo parerea, ca din puscatu nu s'a potutu aprende, de órece foitasiile din tréscuri n'au potutu merge asia de parte. . . . .

Nu scimu inse ce va fi cu acea parere (Gutachten) acum, candu este prin martori constatatu, ca candu au doboritu mai antaniu sindelele ce ardea de pre coperisiu, au cadiutu si vre o trei foitasiuri de acelea din tréscu, cu acelea sindile, pre care aflandule doi siervitori magistratuali le aratara atunci Dn. consiliariu Schuler si altoru mai multi. — De altmentrelea constatarea prin pricepetorii de lucru, ca óre pusu a fostu foculu ori ba? se potea prevedé inainte, — de óre ce respectiviloru asia le au placutu. —

Suspitionatulu criminalistulu este totu inchisu, s'a si ascultatatu una data, nu scimu inse cá ce a marturisitu, atat'a se vorbesce de tóta poporatiunea neinteresata a cetatii, ca este nevinovatu, si va trebui se i-se constatésa nevinovati'a. — Despre acestea inse de alta data, candu vomu sci pozitivu.

Deci asie stã lucrulu Dn. Redactoru! Acum asteptamu cu nerabdare investigatiunea catu mai iute a lucrului — cá apoi se aratamu la lume, ca ce nu sunt in stare a face unii ómeni pentru de a compromite pre romani cu orice pretiu?

In urma cealalte stimate foi romane sunt rogare,

că de ore ce au petrecutu in colónele sale scirea despre a-
prendera numitului colegiu — se aiba bunatate a primi si
acestea te.o. —

Ai Dlui Redactoru mai multi romani din Orascia.

Uniformitate in Ortografia.

Scrisórea directoratului Asociatiunei nationali din Aradu
pentru cultur'a poporului romanu, oatra Asociatiunea romana
din Sabiu si cea din Cernauti :

Marite Presidiu! — Adunarea generale a Asociatiunei nó-
stre nationali in siedinti'a sa din 11/23 Maiu a. o. a primitu
cu unanimitate propusetiunea ce i s'a facutu din partea comi-
siunei sale pentru preliminariulu anului curente, prio care pro-
pusetiune si respectivminte decisu, acestu direptoratu e insar-
cinatu a se pune in comunicatiune cu asociatiunile nóstre li-
terarie din Ardélu si din Bucovia'a spre scopulu medilooirei
unei conformitati in ortografi'a limbei romane.

Avendu noi onórea a vi alaturá aici sub /. atins'a pro-
pusetiune in totu cuprinsulu seu, aflamu de lipsa totuodata
spre mai de aproape lamurire a aceleia si spre indeplinirea
insarcinarii ce ni s'a facutu a vi mai adauge urmatoriele di-
lcedatiuni.

Nu ne induoimu cumoa barbati ce se ocupa de litera-
tur'a romana in specialu, si preste totu cei ce se ocupa de
caus'a culturai si desvoltatiunei nóstre nationali, in tóte par-
tile si tierete locuite de romani, cu asemenea ingrigire cá si
noi voru fi observatu diversele cai si direptiuni pre cari a
plecatu, din di in di inaintandu filologii nostri nationali si
dupa ei toti carturarii nostri intru desvoltarea limbei si anu-
mitu ortografiei nóstre. Pre candu adica, pre de o parte bar-
bati de litere ai Bucovinei, urmandu esemplulu renumitului
nostru filologu Arune Pumnulu, se tienu mortisiu de cele mai
pure principie a le fonetice, éra de alta parte Transilvanii
condusi de adancele studie a le unui Cipariu, adoptara mai
preste totu principiele etimologice, totu atunci la romanii din
Ungari'a si Banatu incepura a se folosi si unele si altele prin-
cipie in mesura multu pucinu arbitraria, éra in partile Roma-
niei arbitriulu particulariu cu privintia atatu la etimologia,
catu si la fonetica si la analogia judecandu din organele de
publicitate de dincolo, ni se pare chiaru absolutu!

Credemu ca nu incape indoieia, cumca cu catu aceste
divergintie si respectivminte desregularitati totu mai multu
propasiescu, cu atatu ele cauta se prinda totu mai adance ra-
decine in poporu, prin ce in unitatea nóstra nationala totu
mai multu se introduce arbitriulu si separatismulu limbisticu,
va se dica unitatea de limba si literatura totu mai multu se
periclitese; o fatalitate acést'a, cea mai contraria intereselor
si scopurilor nóstre celor mai sante de cultura, desvoltare
si consolidare nationala, — o fatalitate pentru carea respun-
sabilitatea facia cu venitoriulu si cu istori'a, are se cada mai
vertosu a supr'a presintelui.

Nemicu nu ni sta mai departe de catu intentiunea d'a
face cuiva imputatiuni pentru fatalitatea pusa in perspeptiva;
nime n'a cumpenitu si nu pretiuesce mai multu ca noi —
generalea si afundu teiatori'a insemnatate, cum am dice „de-
mocratica“ a purei si simplei fonetice, si de alt'a parte inalt'a
idea, cum am dice „istorico-filosofica“ ce e legata de prin-
cipiele etimologiei si de o analogia sanetosa: dar' noi credemu
si sustienemu ca — dupace odata e invederatu si preste totu
simtitu si recunoscutu, cumoa interesele cele mai sante a le
destinulu si desvoltatiunei, culturai si consolidarei nóstre co-
mune nationali pretindu absolutminte unitatea deplina a lim-
bei, gramaticei si literaturai nóstre intregi, complanarea di-
vergentieloru si anume o combinatiune priinciosa a principie-
loru ortografice — trebue se fia cu potintia si — trebue se
se incerce si se se afe fara multa intardiare, cu ori-ce sa-
crificie.

In catu pentru intrebarea de competintia si detorintia in
specialu, asié credemu, cumca atatu iniciativ'a catu si desba-
terea si deciderea in acésta cauza, cu privintia la romanii din
Austri'a astadi — din orice punctu de vedere privita, nu se
póte tiené de catu de cele trei asociatiuni literarie a le nó-
stre, ca de unicele, prin insasi Mai. S'a pré 'naltulu nostru
domnu stapanitoriu pré gratiosu incuviintiate organe publice
de cultura romana nationala, intru cari se concentrésa alt-
miate si tóta intieleginti'a nóstra nationala. Eara modalita-
tea de incercare, desbatere si detiermurire — asié credemu,
ca abié aru poté fi alt'a mai corespundiatória si oportuna,
de catu prin unu amesuratu numeru de delegati de cea mai
eminente capacitate din sinulu si dóra si provincialulu fiaorei
asociatiuni. Se intielege de sine ca — amesuratu interesului

nostru nationala comunu de cultura, trebe se ni jaca la anima
cea mai ferbinte dorintia ca la desbaterile si combinatiunile
incercande se partecipesse si conatiunali nostri din Romani'a
asemine ca si noi prin delegatii lor; dar' fiindu ca respeptele
politice nu ne ierta a ne adresá in acésta privintia catra oor-
poratiunile si autoritatile competinti din acea tíera deadrep-
tulu, pentru aceea s'a socotitu a fi deajunsu — avisarea ace-
loru-a despre acésta intentiune si respectivminte intreprindere
a nóstra — prin foile de publicitate, asteptandu totu pre a-
césta cale respunsurile lor, si lasandule de altminte in li-
ber'a voia a luá parte la pasiulu nostru in orice modu si me-
sura voru aflá ele de bine si de folosu.

Asociatiunea nóstra de si ea se bucura de unu numeru
de membrii preste 1600, si desi ea in intielesu restrinsu luata
representa preste unu milionu si diumetate de romani din
Ungari'a si Banatu, totusi a aflatu cumca din partea sa la
comisiunea intentiunata aru fi destulu representata prin doi
representanti, si prin urmare crede ca cu asemenea numeru
de representanti si sororile asociatiuni s'aru poté multiami;
suntemu inse convinsi, ca asociatiunea nóstra pe langa loa-
lele dispusetiuni ce le nutresce, nu va avé nemicu in contra,
déca din una séu alta parte s'aru aflá de lipsa a se deslegá
si mai multi barbati de specialitate. Catra acést'a avemu a
observá, ca representantii nostri din partea nóstra nu voru
primi alta instructiune séu indrumare, de catu ca spre ajun-
gerea scopului doritu se conlucre cu representantii celoru
alalte parti, dupa cea mai buna a lor sciintia si consciintia;
deci desi ni-arú placé, dar' suntemu departe de a pretinde,
ca chiaru asié se se pasiesca si din partea celoru alalte aso-
ciatiuni.

In catu pentru locul de convenire, noi asié am crede,
cumca cu privintia la tóte partile locuite de romani, la comu-
nicatiunile custatorie si la tóte alte impregiurari demne de re-
speptatu, aru fi a se alege intre Temisióra si Pest'a séu in
fine si Vien'a, neavendu noi de altcum nemica in contra, ca
barbati delegati se se intielega ei insii intre sine la tempulu
seu asupr'a locului de convenire.

In catu in fine pentru modalitatea publicatiunei si intro-
ducerei generala a opului, ce cu ajutoriulu lui Ddieu si prin
intieptiunea, devotamentulu nationala, sciinti'a si genialitatea
barbatiloru incredintiati ai nostri speramu a infintiá — noi
din parte-ne am fi fórté aplecati a asteptá si a respeptá in
acést'a, precum si in oricare alta privintia ce s'aru aflá opor-
tuna si necesaria, voturile séu si decisiunile comisiunei de-
legande.

Cu acestea crediendu noi a fi respunsu pentru antaiulu
pasu in tóta privinti'a insarcinarii ce ni s'a facutu in acestu
obieptu din partea adunarei generala susatinse, nu ni remane
de catu a Ve rogá, cá substernendu si recomandandu a-
cestu obieptu cu de a menuntulu celei mai de aprópe adu-
nari generala a sororei asociatiuni din aeea parte, se benevoiti
a ni adresá de tempuriu votulu aceleia, éra apoi si pana
atunci se nu pregetati a face si a medilooi tóte lamuririle si
preparativele, cate cu, séu fara comitetulu ce vi asista —
veti aflá spre scopulu intentiunatu de lipsa si de folosu.

Remanendu noi intr'aceea purure plecati a primi si a dá
veri-ce mai departe desluciri si lamuriri.

Datu din siedinti'a straordinaria a directoratului tienuta
la 10 Iuniu c. n. 1865 Ai maritului presidiu etc. Antoniu
Mocioni m. p. direct. primariu. V. Babesiu m. p. co-
membru directoratului si referinte. D. Pascuti m. p.
notariulu directoratului.

UNGARPA. Pest'a 17 Iuniu. Impresiuni. Ge-
neral'a impresiune, ce lasá visitarea Mai. S'ale se manifestá
in deosebite moduri. Burgarimea capitalei decise o adresa de
multumire catra Mai, care se va asterne prin gub. c. Pálffy;
se tiparescu medalíone si se destina locuri cu numiri spre a-
ducere a mente de acésta visita. —

Br. Eötvös esi in publicu cu programulu unui diurnalu,
care se ésa la 1 a Iuliu; dupace inse in privinti'a delictelor
de presa, cu tóta redicarea tribunaleloru militari, s'au emis
o instructiune ad. ordonantia de presa, care infrenésa pres'a
Ungariei cam totu precum se afla ea si la noi ceruita prin
legea presei din 1852, asia scrie „Debatte“ ca impresiunea
ordonantiei acesteia a oasiunatu chiaru si pe br. Eötvös a-si
mutá consiliulu, pana candu va esi alta norma de presa pe
calea legislatiunii, care se concéda a discute si caus'a consti-
tutiunii, cea ce se opresce aspru prin acésta ordonantia. —

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 21 Iuniu. Reservan-
dune pe Nr. viitoriu relatarea ulterióra asupra §-lu 13 din
caus'a strimtorarei colóneloru anuntiamu, cumca in 21 la

baterea speciala asupra proiectului de lege pentru drumul de feru ardelenu in cas'a domniloru s'a reieptatu art. 9 cu 32 in contra la 29 voturi.

Art. 9 suna asia: dreptiunea si modulu continuarii drumului la marginile imperiului se va defige pe cale constitutională prin o lege specială. Neprimirea acestui art. in cas'a domniloru va casiună éra o amanare a cauzei acesteia si va nutri conflictulu constitutionalu. --

BUCOVINA. Doua anunturi importante ne aduce „Foi'a societati” pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a in Nr. 6 din prima Iunie, primul scrisu de d. G. H., care anuntia, cumca concursulu scrisu de catra d. br. Ioane Mustiati in 1863 pentru celu mai bunu catechismu popularu politicu constitutionalu s'a decisu prin juriu si premiulu s'a judecatu manuscrisulu cu devis'a „monarchia constitutională” si pretiulu de 50 galbeni s'a si datu autorelui d. concipistu la comitetulu tierii si redactoru alu foiei Ambrosiu Dimitrovitia. Felicitamu pe d. br. Ioane Mustiati, care mai eternisà scumpulu nume alu familiei sale pentru natiune si cu impintenarea acést'a concursuale, care ne nascù unu opu de cea mai mare trebuintia si urgentia pentru viati'a politica, care in scurtu se va si punesuptu téscu.

Alu doilea anuntiu: D. Georgiu cav. de Costinu, c. r. maioru in Cernauti, considerandu importanti'a cea mare pentru istori'a politica, de cultura si arta a descoperilor archeologice, si pentru noi romanii specialulu interesu de a cautá si considerá tóte antecitatile romane din tóta fost'a Dacia, face apelu la toti romanii amatori si culegatori de antice spre ai dá concursulu pentru infiintarea unei societati archeologice pentru desgroparea anticitatiloru aflátorie in Bucovin'a si in alte tieri romane, pentru culegerea, descrierea si espunerea loru intr'unu museu nationalu, provoandú pe toti aceia a'si tramite dechiaratiunile de adreptulu séu la redactiunea foiei celu multu pana in ultim'a Octobru, candu se voru invitá membrii insinuati a luá parte si la pasirea necesaria pentru infiintarea acestei societati pe cale legale si statornica. Felicitamu si acést'a intreprindere, demna de generositatea romana. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Literatur'a romana continua a se aventá pe suptu intregu orizontulu pamentului romanu. O multime de acte din toti ramii politici si juridici si cari cuprindu tóte necesitatile gubernarii unei tieri si inaltarii unei natiuni la culmea civilizatiunei a impinsu órecum si literatur'a limbei la unu aventu multu pucinu considerabilu curatiundu din turcismi, slavonismi, séu rusismi si grecismi pe catu se póte in tóte actele ce le produse nou'a era a Romaniei. —

— Anteseznamulu nostru poetu D. Bolintineanu dede la lumina dóua volume din poesiile s'ale cele multu placute intr'o editiune cu tipariulu lucratoriloru asociati fórté eleganta.

— Domnulu Costache Negre agintele romanu la Constantinopole a edatu unu memorialu fórté importantu in cestiunea monastiriloru dise inchinate in limb'a franceza, care intr'unu volumnu mare cuprindu numai documente, date si cifre in caus'a acést'a. Dsa tramise primulu esemplariu cá omagiu archiveloru statului romanu cu acést'a epigrafa: „Omagiu Archivei Statului din care s'au trasu tóte cele intr'acést'a carte „coprinse.” C. Negre.

— Camer'a a votatu legea pentru tacsele asupra tutunului dupa modificarea facuta de comisiunea delegata. Se crede, ca tacsele s'au mai scadiutu prin acést'a lege. In scurtu se va discutá si proiectulu regimului pentru reducerea personalului impiegatiloru ministeriali si pentru suprimarea subprefectureloru din tíera. Apucatura buna economica. — „Trompet'a Carp.”, in care cetimu cele de susu, s'a datu in judecata din caus'a articuliloru publicati in contra ovreiloru din principate, cari amenintia a face din Romani'a o Palestin'a, déca nu se va inalti'a mai antaiu spiritulu in romanu la orice intreprinderi, cá se póta covirsi spiritulu celu speculativu alu filoru lui israelu si nu se va impinteni spiritulu de reuniuni si ajutoriri imprumutate si între romani, cari ajuta pe evrei a si eluptá cele mai bune stari materialu. Se se unéscu si romanii asemené si atunci nu voru avé multa frica de evrei, ca voru arata o putere vitala esterminatória. Medicin'a inse se nu se amane. —

Nr. 14497 — 1865.

3—3

Publicatiune,

emisu in urm'a legeri mai diosu citate, care s'a votatu de catra camer'a legislativa din principatele unite danubiane in siedinti'a din 24 Febr. 1865.

L E G E.

Art. I. Construirile publice de totu solulu se voru concrede societatiloru si capitalistiloru intreprindietori pre calea concesionarei, carora li se voru întórce capitalele anticipate prin interese si sume de amortisatiune anuale.

Art. II. Bani prelininati pentru cladirile publice prin bugetele anuale-i va esolvi ministrulu pentru construirile publice in modulu prevediutu in art. I.

Art. III. Orice concesione determinata in art. I se va dá prin o lege propria.

Gvernulu Principatelor unite danubiane aduce la conosciuti'a publicului europénu, pre cum ca contésa la capitalu din tíera straina spre cladirea unui siru de drumuri in districtulu din cóce de Milcovu in dimensiune de 400 kilometre si unui asemenea siru de drumuri in districtulu din colo de Milcovu, fiendu cu acestea din urma impreunata si cladirea cam la vreo douedieci de poduri.

Ofertele respective sunt a se indreptá de a dreptala la ministeriulu pentru construirile publice in Bucuresci. —

Nr. 417 — 1865.

1—3

Escriere de concursu.

Devenindu vacanta la scól'a capitala romana cu publicitate din opidulu Resinari o statiune de invetiatoriu, se deschide prin acést'a concursu spre ocuparea ei.

Cu acea statiune este impreunatu a) unu salariu anualu de 350 fl. v. a., b) bani de cortelu 16 fl. pe anu, si c) unu relatu de lemne de 16 fl. 80 cr. pe anu.

Competitii la acestu postu au a-si tramite cererile loru franco la opidulu subsemnata (post'a din urma Sibiu) celu multu pana in 20 Iuliu 1865 st. n. si a documentá:

- prin unu atestatu de botesu, ca sunt romani de legea greco-orientala;
- prin atestate bune, ca au absolvat celu pucinu gimnasiulu inferioru, cum si cursulu pedagogicu prescrisu;
- cumca mai sciu bine celu pucinu un'a din cele dóue limbi neromane ale patriei (german'a, magiar'a),
- déca au mai implinita undeva séu nu servitiulu de docente si cum?
- cumca au dusu o viétia morala si au avutu portare politica nepatata.

Resinari, 12 Iunie 1865.

Oficiulu opidanu.

Nr. 416 — 1865.

1—3

Publicare de concursu.

La scól'a capitala romana din opidulu Resinari a devenitu vacanta statiunea de invetiatoria in clas'a fetitiloru, spre a carei ocupare se deschide prin acést'a concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 fl. 50 cr. v. a., unu relatu de lemne de 16 fl. 80 cr. si bani de cortelu in suma de 16 fl.

Domnele concurentu voru avé, pre lenga cererea scrisa de man'a Domnieiloru, a dovedi prin atestate bune:

- ca au dusu pana acum o vietuire nepatata in tóta privinti'a;
- ca sciu citi si scrie bine romanesce, si
- ca sciu totu felulu de lucru muierescu de mana trebuitoriu femeiloru nóstre si ca se precepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in acést'a privire sunt a se indreptá franco catra oficiulu mai diosu insemnata (post'a Sibiu) celu multu pana in 20 Iuliu 1865 st. n., de órece cererile mai tardiu sositu nu se voru poté luá in considerare.

Resinari, 12 Iunie 1865.

Oficiulu opidanu.

Preturile bucatelor in piati'a Brasiovului.

(Mesur'a se ia in gale't'a de Ardélu, din care doua facu trei mesure austriace.)

Iunie 23 n. 1865.

Gráu curatu gale'ta 6 fl. 12 cr., de midilocu 5 fl. 34 cr., amestecatú 4 fl. 68 cr. —

Secara 4 fl. 2 cr., Papsioia (encurusu) 4 fl. 20 cr., Ordiu 3 fl. 51 cr., Ovesu 2 fl. 31 cr., Cartofi — fl. — cr.